

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévére 4 frt felévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénz a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Szent István ünnepe.

Még egy sírkőnél sem tud a gondolkozó ember elhaladni anélkül, hogy az elhunytira ne gondolna. Egy könyv, vagy pár sor is néha, ha mult időről maradtak fel számunkra mint emlékek, vagyis mint a lefolyt örömek és fájdalmak képviselői szerepelnek előttünk.

Magyarország szívében az áldásnak jobbát tartja fent a nemzeti kegyelet, de ne gondoljátok, hogy csak a barnult kez az egyetlen örökség, mit első királyunk reánk hagyott — szent Istvánnak a nagy emléke: e haza.

Fején hordta e honnak koronáját, — szívén pedig boldogságát. Államtértíui bölcsessége letette az alapköveket, melyekre egy ezred éves haza épült. Hitegség s ebből kifolyólag egyetértés: ez sz. István uralkodói eszméinek rövid kivonata. Csak akkor ünnepeljük méltólag, ha elveinek vagyunk örökösei s híven ápoljuk mindazt, a miért egykor közöttünk szent István nagy szelleme élni és tározni tudott. A haza jövőjének megvalósításában munkára vannak hivatva az egyedek, — a gondolat és felfogás vámkorlátai lehullottak, valamint a legnagyobb tenger is önmagukban kicsiny cseppek képezik; úgy egy nemzetnek tetterejét azon egyedek munkássága határozza meg, melyeknek mozaik összetételéből áll.

A korszellem és az európai kívánságok áramlata nem elégszik meg többé a közönséggel és ki nem akar folyton emelkedő hullámok közé temetkezni, annak a tudományosság felszínén lépést kell tartania a művelt világgal. Még a pór is ekéjével a földet szántva, a haza derültén munkálkodik, annál inkább az, ki a négy folyó táján a valódi tudományt akarja meghonosítani s rábírní mindenkít, hogy az országos reformok előtt önmagát reformálja, és higye, hogy az első kötelesség becsületesen élni.

Társadalmi programmok annyi változáson mennek manapság keresztül, hogy nem választ-

hatnók ki közülök a jobbkat, hacsak a lét magasabb principiumaihoz nem folyamodunk, oly elveket kell tehát felállítanunk, melyek a társadalom heterogen elveivel megbarátkoznak és nem forgácsolják szét még inkább a megoszlott erőket, hanem magasabb szempontból indulva ki, azok egyesítésén fáradoznak. A hit egyedül az, mely úgy egyesek lelkét megnyugtatni, mint millió szívek vágyait kielégíteni képes lehet. Az ó-kor egyik nagy bölcsének eszméje volt, hogy a lények, számok, képezhetnék a tudósok előtt a világformulát, mely számokban mutatná be nekünk a mindenséget: de a hol az anyag mellett szellem él, a hol szabad akarat és örökös vágy jelentkezik; a hit egyedül képes igazságaiban felmutatni azon formulát, melyet megkívánt az érzelmek technikája, melyben összegezzve látjuk a jelen és jövő boldogságát. Szent István határozata: „törvényeinkben a szent hitnek elsőseget adunk.“ volt a nép boldogítás decretuma, az állambölcsesség első pontja és az alap, melyre a küzdelemteljes századokon át hazánk épült. S ujra lehet hangoztatni, mit sz. István maga mondott: „Csak a hit által tarthatjuk meg a hazát, csak így lesz a jövő biztosítva.“ Hit nélkül nincs erkölcsiség, anélkül pedig a fejedelem trónján, a polgár tüzhelyénél nyugodt nem lehet; ugyanazon törvények uralják a tárgyilagos és logikai rendet és bizonyos értelemben a természet fölöttit és természetit. Lényeg-felsőbbség von e kettő között határvonalat; de ki meghasonlott természetfölötti rendszabályaival, ellentmondásba fog jönni saját természetének kívánalmaival is. Hit és erkölcsiség a társadalom classicissima. Még az ötvenes években így kiállított fel Hugó Viktor: „Minél inkább növekszik az ember, annál inkább kell hinnie. Korunknak majdnem egyetlen szerencsétlensége az a törekvés, mely mindent az életbe akar helyezni. A földi, anyagi életet tűzve czélul az ember elé, minden bajt sulyosabbá tesz a tagadás, mely e felfogás végső eredménye; a szerencsétlen elnyomatását még a semmi és a szenvedés türehetlen sulyával is hatványozza; a kétségbeesést isteni törvénynyé teszik.

Innen a beteges társadalmi rángatózások. — Renau pedig, kit tülbuzgóságról senki sem fog vádolni — gyermekkori emlékeiben ekkép szól: „Szerencsés voltam megismerni az erényt, tudom mi a hit; — ama mult időből becses tapasztalatot öröztem meg. Érzem, hogy életemet folyvást a hit kormányozza, melylyvel nem bírok többé. A hitnek az a sajátága, hogy akkor is munkás, mikor már eltűnt.” Hit és erkölcsiség lengje át e hazát, s akkor valósulnak a sokat szenvedett népek reményei; így domborul ki a magyar eszménykép, mely egykor sz. István nagy lelke előtt, mint a jövő munkája lebegett. Mellettünk sok a szomszéd, kevés a rokon s a lefolyt csaták után újabb küzdelmeket várhat a nemzet; most talán még inkább, mint valaha ápolnunk kell a hitet, hogy ne sodorjon el bennünket a népek áramlata, s miénk maradjon szent István nagy hagvatéka; e haza. Nem vagyunk elszigetelt nép, éppen azon irányban, a melyben lakunk oldatnak meg kelet nagy kérdései még nemzetünknek nagy feladata van s ezzel össze van forrva hegyeinken innen s azokon túl a catholicismus jövője. Anglia halójával lett a hitnek missionáriusa. Francziország pénzével gyámja, minden nemzet meghozta a maga adóját, mert e hit terjesztése a világtörténelem absolutioja; de nemzetünknek is szép rész jutott ebből, mert küzdelmeiben a hitnek volt vértanunemzete, már pedig a vértanúság a szeretet ultimátuma és a földön a legnagyobb szerencse. Imára csak a hit tanított meg és csak imádkozva lehet mondani e szavakat: „még jönni kell, még jönni fog egy jobb kor, mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán.”

Minden új évtized újáldozatokat tett rá a haza oltárára, nem esoda, hogy napról-napra drágább lett előttünk, mert valamint nőtt kora, úgy nőtt az áldozatok száma is.

A tudományok egyetemét a hypothesisek állványain építé fel az emberi szellem, de egy nemzet életének föntartása közös és hatalmas actiót kíván, melyet a közös hazafiság szül, egyetértés nagyra nevel és a vallás szentesít. Nemzetünk eredetiségre van utalva, sorsa talán nehezebb, mint másoké. Nagy vigaszunkra szolgálhat, hogy első apostoli királyunkban nemcsak nagy államférfiut és nagy fejedelmet, hanem egy szentet tisztelünk; a discsoszoruról, mely mint szentek homlokát övedzi bátran elmondhatjuk: „Sorsod, időd mosolyogva fénylik.” És kit földi szerencse és születés trónra juttatott, azt saját erénye és isteni kegyelem a trónok trónjára, az oltárra emelt; innen akar most gondviselő atyja lenni nemzetünknek. Az örökkévalóságnak csak tünő árnya az idő; a por, melyet lábunk tapod, talán tengernek mélye volt, nem ember lakta tér, és viszont hegyeink magasai nagy vizek szigetei lehettek egykor és ha majd befejezte minden nemzet missióját, — oh akkor csakugyan kér a magyar is annyi szenvedés után mulhatlan életet, vagy örök halált. **S. N.**

A gyakorlati hitelemzés fontossága.

Szomoruan tapasztaljuk mindenfelé, hogy a vallási közönyösség s ennek nyomában minden rossz megdöb-

bentő módon lábrakapott. Itt hiába való minden okoskodás. Be kell ismernünk, hogy ennek egyik oka a vallás-oktatás hiányossága. S itt ismét az, hogy a hitoktatás nem elég gyakorlati, pedig egy tantárgvat sem lehet inkább átvenni a mindennapi élet eseményeibe s azokkal összekötni mint ép a vallást.

Azonban minden felléértés kikerülése végett sietek megjegyezni, hogy ez csak oly iskolákban érhető el, melyekben tanító és hitelemző kezét fogva, egymást kölcsönösen támogatva, az oktatás valódi célját felfogták és egészen át vannak hatva azon megczáfolhatlan igazságtól, hogy minden bölcsesség kezdete az Ur félelme és hogy vallás-erkölcsös oktatás nélkül minden oktatás elveszti hasznát, egészen eltéveszti célját, boldogság helyett boldogtalanságot eredményez, a legveszedelmesebb prole-tarok számát szaporítja.

Tehát a vallásra keveset adó utynevezett állami, községi felekezeten iskolákban szó sem lehet eredményvel teljes hitelemzésről. Hogyan is lehetne ez lehetséges oly iskolákban, melyeknek tanítói így nyilatkoznak: „azzal semmi közünk, hogy a tanuló miképen viseli magát, csakhogy jól tanuljon, a többit a szülők lássák.” — Nem tenné e szörnűv tanítói szavakat papírra, ha többször sainálattal nem hallottam volna és csakugyan ilvenszerű eljárást a gyakorlatban nem tapasztaltam volna. De félre e sötét képekkell!

Jó iskolában lehet, kell is a hitoktatást gyakorlativá tenni. A vallásban oly igazságokról tárgval, melyek Isten-től erednek és egészen Istenre vonatkoznak; azon jó menveit Atvára, ki a nemzetek nagy apostola szerént „egyikünk-től sincs messze, mert ő benne élünk, mozgunk és vagyunk.” Isten hirdeti nekünk az egész mindenséget; az Ő bölcs gondviselése tünik fel előttünk minden lépten nyomon. Ha ez így van, melyik azon tárgy, melyet inkább össze lehetne kötni életeseeményeinkkel, mint a vallásban, mely a mindentütt jelenlevő, minden ügyünkre befolyó s a végtelen kegyességgel gondviselő Istenünket ismerteti meg velünk; s minket az ő szeretetére serkenteni, szolgálatára vezérelni van hivatva?

A vallási igazságok mint egymásból folvó, egymással elválaszthatlanul szoros összeköttetésben lévő lánczszemek egymást támogatják. Ezek az egész emberi életet áthatják, mindenkor és mindenütt biztos utat jelölnek. A ki ez uton jár, nem téved el, célját bizonyosan eléri.

A rom. kath. anvaszentegyházra megörzés és hirdetés végett bizott vallási igazságokkal felvértezett halandó a földi élet folytonos harcában diadalra jut s elnyeri az örökre hervadhatatlan győzelmi koszorut. Boldog az, ki sokat segített ily győzelmi koszoru elnyerésére.

Ezen felemelő tudattal kell az egyház szolgálának eltelve lennie. Akkor buzgalommal fogja a templom előcsarnokának, az iskolának küszöbét is átlépni és biztos sikerre számíthat. Ez oly feltétel, mely a jó hitelemzőben okvetlenül megkívántatik. Csak ily feltétel mellett teheti egy hitelemző a hitoktatást gyakorlativá és eredménydussá.

A céltudatos buzgó hitelemzőnek nem kerül nagy fárdságába az ártatlan gyermekre bizalmát megnyerni. Jó példaadás, szabatos fellépés, türelem és szelidség megszerzik számára a bizalmat. Ezt megszerezvén, birni fogja

az ártatlan gyermeki szívhez a kulcsot; nyugodt bizton-
sággal fogja eltávolítani onnét a ferde hajlamokat, a rossz
irányú kinövéseket s örömmel ülteti abba a minden jó
és szépnek boldogító csiráit. Előtte lesz a gyermek egész
kedélyvilága, a működési tér önként kínálkozik.

De hogy ezen sorok is gyakorlati irányt nyerjenek,
példákat hozok fel, oly példákat, melyek gyakran meg-
történnek az iskolában.

Szomoruan tapasztaljuk, hogy az iszákosság, a ká-
romkodás mily óriási mértékben terjed szép hazánk la-
kossága között. E megdöbbentő tapasztalatot nem lehet,
nem szabad a hitelemzőnek közönyösen figyelmen kívül
hagynia, sőt ellenkezőleg egész figyelemmel be kell ven-
nie a hitoktatás keretébe. Minden legkisebb alkalmat is
meg kell ragadnia, hogy e rettenetes, népünket testileg
és lelkileg tönkre tevő bűnöket a gyermekekkel megutál-
tassa, irántok bennük irtózatot keltsen.

De a mily könnyű a fogékony, ártatlan szívben utá-
latot kelteni ezen bűnök iránt, ép oly veszélyes is. Meg-
utáltatni a bűnt úgy, hogy a bűnös személy szerettessék.
A szülők iránt való köteles tisztelet legkisebb csorbát se
szenvedjen, sőt ellenkezőleg az folyton élesztessék. Mert
nem szabad azt sem figyelmen kívül hagyni soha a hit-
oktatás közben, hogy a gyermek gondolkozik, egyebet
és következtet. Sokszor meg van sértve az ő gyöngéd ér-
zelme, mit rendesen, ha a hitoktató iránt bizalommal vi-
seltetik, kérdezősködésével elárul s mintegy árulkodik
azokra, kiket szeret, köteles szeretni, tisztelni.

Egy alkalommal a mértéktelenség erényéből kiin-
dulva a gyermekek elé állítottam a részegség rosszát,
csunyaságát, hogy mennyire megsérti a jó Istent az olyan
ember, a ki magát leissza, hogy az ily ember mennyi
kárt csinál magának és másoknak, mily sok rosszat össze
vissza beszél. S aztán mily szégyen ez, mennyire utála-
tos a józan emberek előtt az ide oda tántorgó ember.
Mindenkivel veszekedik, mert nincs helyén az esze. Azu-
tán betegeskedik, idő előtt meghal, az ilyenből nem lesz
öreg stb. stb. Ily formán beszélve, feláll egyik kicsiny
s így szól: „T. ur édes apám a tegnap részeg volt s
úgy veszekedett édes anyámmal hogy, s még káromko-
dott is.“

Megdöbbenetek az épen nem rosszakaratból szár-
mazó naiv árulkodónak ezen szavai. Sakkba kerülék, eb-
ből ki kell vergődni és pedig úgy, hogy ezáltal is tanít-
sak... Így szólék. Elég szomorú dolog Jóska, hogy a te
édes apád a tegnap elfeledkezett magáról, sokat ivott, s
aztán veszekedett s még káromkodott is. Látjátok édes
gyermekeim, Jóska már tapasztalta, hogy mily rosszul tesz
a ki sok pálinkát vagy bort iszik, oh bárcsak több egy
se tapasztalta volna közöletek s ne is tapasztalná soha.
— Mond meg Jóska, mit csináltál te tegnap, mikor édes
apád részegen édes anyáddal veszekedett s még károm-
kodott is? ... En ... én ... nem csináltam semmit,
féltem, hogy megver édes apám. ... Neked Jóska kel-
lett volna valamit tenned! Neked imádkozni kellett volna
édes apáért, hogy a jó Isten bocsássa meg édes apád-
nak a vétkét, hogy segítse meg Isten édes apádat, hogy
a rosszat elhagyja; többé ne részegeskedjék, ne károm-
kodjék. — Mert látod édes apádot tisztelni, szeretni kell
akkor is, mikor úgy tesz mint a tegnap; csak a része-

geskedést, a káromkodást utáld meg, ezek tették a teg-
nap oly rossz a te jó édesapádot.

Te most nem tettél helyesen, hogy itt az iskolában
édes apádról a rosszat kibeszélted; az ilyent ezután ne
tedd és ne tegye senki, mert a jó Isten törvénye tiltja
kibeszélni szükség nélkül felebarátunk hibáit, annál in-
kább tiltja kibeszélni szülőinknek hibáit. Itt az iskolában
mindenki hallgasson, midőn nem kérdezik; jegyezze meg
jól mi a jó, mi a rossz, a jót mindig tegye, a rosszat ke-
rülje. — A jó Isten a IV. parancsban ezt parancsolja:
„Tiszteljed stb.“ — Látjátok édes gyermekeim, ezen pa-
rancsot csak úgy teljesítitek, ha édes szülőiteket igazán
szeretitek, nekik mindenkor jót kívántok és éretők sok-
szor imádkoztok, hogy rosszat soha se tegyenek s a jó
Isten mindig jót adjon nekik. Azért tanítottalak, hogy
reggel is, este is imádkozzatok szülőitekért!

Jóska! Hogyan imádkozol a reggeli imában édes
szülőidért?

Jóska: „Vedd kegyelmedbe szülőimet,
Őrizd minden rossztól őket
Fizesd meg bőven Istenem
A mi jót csak tesznek velem.
Amen.“

Hát az estvéli imádságban?

Jóska: „Jó szülőimet is őrizd meg
Aldja meg őket szent kezed,
Hogy békével nyugodjanak
S téged mindenben áldjanak,
Amen.“

Fonyó.

Most jegyezd meg jól Jóska és jegyezze meg min-
denki, hogy akkor is imádkozni kell a szülőikért, midőn
valami olyant vesztek náluk észre, a miről azt tanultá-
tok, hogy rossz, sőt még akkor inkább. Még azt is mon-
dom, hogy a gyermektől még a törvény sem kívánja,
hogy szülőiről a rosszat kibeszélje.

Azért az, a ki épen szükség nélkül beszél ki szülői
hibáit, az rosszat tesz, ilyen rosszat tettél te is Jóska, azért
megérdemled, hogy bűnhődjél. Jer ki szépen a padból
állj ide, ez most a büntetés s hamég egyszer ily haszon-
talan fecsegő leszesz, akkor sokkal nagyobb büntetés fog
érni.

Igy jártam el e kényes esetben s jónak tapasztaltam,
de az iskola-tanító is segített, más hasonló esetben ő is
így járt el.

Édes örömmel emlékszem vissza ez áldott jó tani-
tóra. Minden hitelemzési óráim alatt jelen volt, a gyerme-
kekkel példás rendet tartott. Éber figyelemmel hallgatta
végig előadásomat; ezen tanító valóban a jó tanító pél-
dányképe s már is nagy számú példás magaviseletű, ér-
telmes fiatalság hirdeti jóságát.

De mit lehet várni az oly tanítótól a ki robotos, a
ki a vallásos érzésből kivetkezett. Az ily tanítóhoz in-
tézhet száz figyelmeztetést is a minster az iszákosság el-
leni működésre. Az előbb leirtohoz hasonló esetben, hogy
fog eljárni, hogy lesz képes megmenteni, épségben fen-
tartani a szülők iránt való köteles tiszteletet és szerete-
tet? Feleletet várok. Feleljenek azok, kik vallás nélkül
akarnak nevelni, az ok, kiknek veszedelmes működésük
után már egy sereg minden igaz, jó és szép iránt ide-

genkedő fiatalság került ki és késő bánattal töltik el a nagy reményekkel kecsgettetett szülőket.

Ezekből láthatjuk, hogy mily fontos a gyakorlati hitelemzés. — Ez alapja a jó nevelésnek. — Vallás nélkül sivár az emberi kedély s nyugtalan a szív, mert „nyugtalan a mi szívünk, míg te benned meg nem nyugszik, oh Isten!” (Sz. Ag.)

Azért tehát a gyakorlati hitelemzésre irányozzuk minden figyelmünket és törekvésünket s akkor a társadalom beborult ege kiderül.

Expectans.

T Á R C Z A.

A halál és halhatatlanság jelképei.

A méz.

Mint a gyógyulásnak képe, úgy képe egyszersmint a feltámadásnak is; azért töltött a régi egyház Urunk feltámadásának ünnepén tejet és mézet a szentelt kehelybe és áldozati ajándékok mellett ajánlá föl azt, innen van, hogy miért használta a mézet a keresztségnél is. A mint tehát ujjászületés és halál, élet és halál (új élet a halál által) rokon-fogalmak, úgy fölismerhető a méznek symbolicus vonatkozása a halálra. Az alvilági isteneknek, Hadesnek, Hecatenak, az Erinnyáknak, ugyszintén a meghaltak öszellemeinek (manes) mézet hoztak áldozatul és sybilla mézespogácsát vitt az alvilágba, melylyel a holtakat is el-látták, hogy Cerberust kiengeszteljék. Az Orphicusoknál a méz édessége miatt a halálnak vala jelképe, ezen földi élet keserőségei után. Hullákat tettek mézbe, mivel ez utóbbinak föntartó erőt tulajdonítottak és Democrit testének feltámadását állította, ha mézbe temettetnék el.

A lilium.

Hogy miért hozták az élet virágát összeköttetésbe a halállal, abban lelheti magyarázatát, hogy a virágok a sírokon nemkülönben a temetkezési ünnepélyeknél nem annyira symbolumai a halálnak, mint éppen ellenkezőleg az új életnek a halálban. Így hirdeti tehát a lilium is, ez a tiszta, úgy szólva szent virág, a halált, azaz a tisztább életet a halál után. A mint egy német monda közli, a korvei apátságban, valahányszor egyiknek a tagok közül az utolsó perc bekövetkezett volna, az előtt már három nappal leszállott a kóruson függő keresztről egy lilium és megjelent mint a halálnak előképe azon testvérek szé-kénél, kinek már meg kellett kezdenie a nagy utat az örökkévalóság felé. Bayle beszéli, hogy V. Károly császár, miután a koronát letette, csendes magányában egy liliumot ültetett 1558. augusztus vége felé és midőn ugyanazon évben szeptember 21-én meghalt, kimulásának per-ceiben a hagyma két könyöknyi hosszú szarát hajtogatgy igen szép virággal, melyet azután levágtak és a főoltárra helyeztek.

A mirtus.

Az élet és a szeretetnek jelképei gyakran alkalmaztatnak a halálra, hogy kifejezzék az életnek, (az új életnek a halálban) és a szeretetnek (daczára a halálnak) to-

vábbi fönmaradását. Ezért ékesítették a görögök sirjaikat mirtussággal, mint ez látható Euripidesnél, ki azokat a halotti ajándékok között említi; Thebában Jalaos temetésénél a párviadalban győzőket mirtussal koszorúzták, még pedig a fehérrel, mint Pindár fölhozza. Etyébíránt a mirtust megtaláljuk a régiek temetkezési szertartásaiban. M. Varro azt óhajtotta, hogy teteme mirtuságakkal födessék be. Aeneas szintén mirtussal ékesítette magát atyja temetésénél. És amint a szeretet tovább tart, úgy tart a két jelkép is, mert Virgil szerint, azok, kik a szeretet emészto fájdalmai által ölettek meg, az alvilágban mirtus árnyékkal vétetnek körül.

A myrrha.

Mint hogy a myrrha már magában véve a kitartás s physikai erő jelképe, s nemcsak a legnagyobb sebeket gyógyítja meg, hanem még az enyészettől is megóv, miért az egyiptusiak mint hathatos szert használták a mummiák megőrzésére; így jelképe lett egyszersmint a gyógyulásnak és élet fenntartásának. A phönix madár, mely megégetve a hamuból újra előlép, leginkább a myrrhát választja a haldokló és új életre való ébredés fészkeül (Herodot II. 73.) a hol tehát jelképezi az életfenntartást. Ilven a költemény is, hogy Adonis a myrrhafából származott, és nem a képzeletből jött elő, még pedig azért kelle a myrrhától származnia, mert a myrrha fenntartó erővel bír, és így a kifejezés „Adonis a myrrhának fia” nem jelent egyebet, mint, hogy a haldokló Adonis nem veszel, hanem meg fog őriztetni, mint sértetlen halotti lény, míg nem a halálból ismét új életre ébred. Végre, mivel a halál csak új élet, úgy eléggé világos miért használták a régi rómaiak a temetkezéseknél előforduló kenőcsök között a myrrhát is.

Az olajfa.

A többi között jelképezi a meghaltak békéjét, ártatlanságát. Régi időkben láthatni egy öt éves gyermek sírkövén urnát Krisztus monogrammiával és kétfelől két galambot, melyek mindenike egy olajágot tart az urna fölé; egy nyolcz éves gyermek sírkövén pedig a fölirat mindkét oldalán egy olajfa áll két galamb között, nyilván symbolumai az Isten békéjében nyugvó ártatlan kis gyermekeknek.

Nektár és ambrosia.

Mahabharata után az üdvosztó Dhavantari lépett föl egy edénnyel, melyben az üdvtöréssből merített Amrita vagy is a halhatatlanság itala volt. Amrita a Vasuki kigyótól körülfont Mandar égi hegy növényeinek nedvéből készült vegyíték, folyékony aranyból áll, s a Suraknak vagy is a világosság szellemeinek egyedüli óhajuk, melyből halhatatlanságot meritenik — s mely fölött az Azurasokkal rettenetes harcban állanak. Amrita nem más, mint hellének ambrosiája, az angyalok mannája, mely ha csak mint morzsa hull alá az istenek asztaláról, a halandót halhatatlanságra segítheti és Heraclest valóban az istenekkel egyenlővé tette. Themis az ujjonnan született Apollónak Ambrosiát nyújt, ki azonnal felugrik a pólyákból, az istennők közé ül, kezd beszélgetni és járkálni. Zeus Leo fiát az istenek gyülekezetébe veszi föl, m. l. s. aranyesésében nektárt nyújt neki.

(Folyt. köv.)

Nemo.

Kisebb közlemények.

— **Sz. István napja Piskiben.** Az idén sz. István napja Piskiben fényesen ületett meg. Megelőző nap Dr. Tódor József — „a piskiek papjával“ lerándultunk a most már államosított telepre, hol az indóháznál daruvári Paulé Iván többszörös érdemjellel kitüntetett s lapunk utján is már eléggé ismert helyi állomási főnök fogadott.

Az előkészületek még az nap megkezdődtek, de nagyon kiterjesztetvén csak más nap reggel fejeztethettek be, s Piski úgy nézett ki, hogy azt látva bámulni lehetett és kellett is, de kellőleg leírni nem adatik.

Az épületeken, s különösen az indóházon oly sok nemzeti lobogó lengett, hogy én egyszerre soha annyit nem láttam. A mi pedig az állomás mellett levő s nemzetileg ki színezett árbóczon s a nagy műhely magas kéményének tetejétől lengett, az a maga nagyszerűségében valóságos imponans látványt nyújtott. Az indóházzal szemben fekvő kisebb műhelynek ezen alkalomra nemzeti zászlókkal és címerekkel izlésesen felékesített homlokzatán eserlevelekből nagy betűkkel volt kirakva: Éljen a haza! A gyárokhöz vezető kapu a kényes izlésnek valóságos ünnepi diadala volt; s illet is, mert azon keresztül vezetett a zöld galyakkal mesterileg kirakott ut azon bazilika kínézésű gvári épülethez, melyben templom hiánya miatt az istentisztelet máskor is tartatni szokott, és Skertics főnök ur szíves engedélye folytán most is tartatott. Bejárata úgy volt zöld galyokkal, nemzeti zászlókkal és címerekkel felékitve, hogy a kíváncsiság ingereltetett az épület belsejét látni, s midőn látta, felcsigázott képzelete felülmulatott. Itt is zöld ág, nemzeti zászló és címer nagy számban, de úgy állítva össze, hogy a külső díszítés ehhez képest a lelkesedésnek csak gyakorló tanulmánya volt; s ezt el lehet gondolni, mert hiszen a munkát Hakhofer mérnök ur vezette, még pedig oly lanckadatlan buzgalommal, hogy másnap gyöngéledésben sinylette. Oltár is állítatott, még pedig nemzeti lobogókból készült menyezettel díszített oltár; s ez majdnem kizárólag a lelkes Pazorek érdeme. — Így lett aztán az egész a maga egyöntetű valóságában a fenséghez közeledő nagyszerű.

8 órakor a misét én olvastam; 10 órakor pedig — a harangok szavát megelőzőleg mozsarak dörgése helyettesítvén — az ünnepélyes misét dr. Tódor tartotta; evangelium után az oltárról prédikációt mondott természetesen szent Istvánról; sz. István összes működését felölelve abból szerencsésen alakította hősének egyéniségét s ildomos lelki emelkedettséggel állította igazán szép számú hallgatósa elé. Isteni tisztelet alatt Ulrik igazgató vezérlete alatt az iskolás gyermekek énekeltek. Ritkaság, hogy a gyermekek a nyári szünidő alatt is annyira együtt maradjanak s készen álljanak, mint itt; azt jelenti ez — hogy itt az iskola nem 10 hónapig tart, melynek elteltével bárhol szabadon lehessen csavarogni, hanem az folytonos, mi rendre és gondosságra vall; hogy mily sokan vannak itt mindkét nemű iskolás gyermekek együtt, leginkább kitűnt, midőn 10-én Paulé főnök ur őket lefénypéztette, még pedig a fiunövendékeket egyenruhában.

Ebéd végeztével, — melyet Paulé főnök ur adott,

egy nagyszerű ünnepélyre mentünk, milyen még Piskiben nem volt.

Feliratok hirdették s az istentisztelet alkalmával is jelentetett, hogy d. u. 3. órakor a piskii hidhoz kirándulás lesz, hol hazafiasan ünnepelünk. A hír a vidékre is csakhamar elszáryalt és valóságos rajként gyűlt a mindennemű és állapotú emberek sokassága; külön vonat rendeztetett s a nagy számú kocsi a szónak nagyon is szoros értelmében igazán a zsufolásig megteltek; a vasúti hidhoz eljutva a kocsiából kiomlottunk s az elterülő réten szépen rendbe állva nemzeti lobogók elűlvitele és a Déváról ezen alkalomra Paulé főnök ur által ide rendelt városi zenekar játszadozása mellett átmentünk az 1840. február 6-ike óta történetileg nevezetessé vált piskii hidhoz, illetőleg a helyéhez, mert a hid most nincs meg, lebontatott és némely része emlékképpen berakatott az azt helyettesítő gyömvörű új vashidba. Itt a fiatalág Ulrik igazgató ur vezérlete alatt Kölchey hymnusából két szakot énekelt, melynek végeztével a vízparton a régi hid földéből halmozott emelkedésre felállva, az előleges megállapodás szerint beszédet tartottam.

Sz. Istvánt az atelközi vérszerződés alapján a magyar alkotmány megteremtőjének, rendezőjének s bővebb kifejtőjének állítva alkotmányunk történetének rövid áttekintését adtam; meg jelöltem az 1848-iki esztendőnek a világ eszmék hatása mellett létre jöttét s annak alkotmányunk történetében fontosságát, ezzel összefüggőleg átmentem önvédelmi harcunkra s ebben a piskii csatára, mely szintén alkotmányos önállóságunk s szabadságunk érdekében vivotott; adtam ezen csata történeti rajzát; említettem a szabadságharcz leveretését, majd az azt követő nemzeti elnyomatást, végre az 1867-iki kiegyezést s a kettős koronázást mint sorsunk jobbra fordulásának zálogát; buzdíték mindenkit vallás és nemzetiség különbség nélkül az egymás iránti őszinte bizalomban való tömörülésre, melyben nagygyvá leszünk; a feleséges trón iránti tintorithatatlanul hü ragaszkodásra; édes anyánk — a közös haza iránti szeretetre, mert a nagyvilágon e kívül nincsen számunkra hely, s áldjon vagy verjen sors keze, itt élünk s halunk kell.

Azután az énekkar hazafias dalt zengett, melynek végeztével egy leány növendék fehér ruhában öltözve s nemzeti pántlikákkal szalagozva kellemes hanghordozással értelmesen szavalta Vörösmartv Szózatát, s a kar egy alkalmi dalt énekelt Piskiről; közbe közbe a zene hangzott s a felállított taraczkok szólottak.

Most épen úgy, a mint jöttünk, vissza mentünk a telepre, hol Paulé főnök ur a nagy melegben hűsítővel kedveskedett az énekeseknek s a közelebről érdekelteknek. Vig időöltés után a nagy közönség eloszolva kezdetét vették az előkészületek az estélyhez; az állomás nagy éttermében 50 teritékű diszlakoma rendeztetett, — mely az által is különösen nyert kedvességében, hogy a hölgyvilág igen szép számmal vett részt benne. Az áldomáson Dr. Tódor alkotmányunk alapvetőjének, sz. Istvánnak nemzeti ünnepén a legalkotmányosabb fejedelmért, az apostoli királyért, a legelső magyar emberért emelt poharat, mit lelkes éljenzés követett; — majd ugyan ő Tolnay főigazgatót, mint az államosított Piski-telep ügyeinek buzgó gyámolítóját éltette; Szatmári ur Paulé

főnököt megszámlálhatlan érdemeiben, ki a mit soha nem tett, ma ebéd alkalmával kérkedett; elbeszélte ugyanis, hogy mint fiatal tiszt hétsebtől vérezve miként hevert négy napig egészen elteledve Königrätznél a pocsolyában, hogy raboltattott ki, és hogy került porosz gyámkodás alá. — Szöcs dévai ref. lelképásztor dr. Tódort és engemet köszöntött; Dr. Tódor Skertics műhely főnöknek a templomként alkalmazott helyiség szíves átengedéseért mondott köszönetet, én Szöcs ref. lelkészre, majd a jelenlevő diszes hölgykorszorura, mint a mely nemzeti ügyeink iránt oly meleg hazafias érzéstől lelkesül; dr. Tódor meg a férfit közönségre mondtunk felköszöntöket. Szellemes toasztot mondott még dr. Csák és Lakos főpostamester ur, éltetve a lengyel származású, becsületes jó lélek és mindnyájunk tiszteletének kiváló tagját Pavlasz főmérnököt az ő igen kedves családjával.

Később a közönség izgékonyabb része tánczra perdülve kellemmel lejtett és sokáig kedélyesen együtt is maradt.

Másnap aztán megbeszéltük a történeteket, és mindent helyeseltünk: meg voltunk elégedve. De azért azok részéről, kik nem érkezhettek el, szemrehányást is kell szenvedni, hogy oly nagyszerű ünnepelés előre nem híreszteltett, arra legalább Hunyadmegyéből vendégek nem hívatlak, hanem Piski a maga elzárkozottságában szerénykedve ünnepel, s csakugyan a szemrehányás el is fogadtattott, de előre nem lehetett még csak gyanítani is, hogy az ünnepély oly nagyszerű lesz.

Megerdemelné ezen ünnepély a tüzetesebb ismertetést, de lapunk szűk terjedelmével számolnunk kell; ennyit azonban a dolog fontossága okvetlenül megkíván, s illik, hogy azon lelkesültség, mely oly sokszor teremt a semmisségből az alkalomnak megfelelő külsőséget, messze körben tiszteletessék. Piski lakóinak nem mindenike kérkedhetik a 884-ben, tehát ezelőt ezer évvel a történet homályából kitepő magyar nemzettől való egyenes leszármazással s némelyek még sváb telepnek is élcelik — de azért ez a sváb telep sz. István király napján nemzeti ünnepélyvel ülte meg egy a piskii hídnál a magyar alkotmányos szabadság érdekében vívott harcznak emlékéit; mi tősgyökeres magyar erzés és gondolkozásra vall, melynek valóságos veteményes kertje a jól berendezett iskola, hol a piskii magyarosodás a jövőre megingathatlanul gyökeresül. Piskiben az iskolai ügyet illetőleg idáig is sok történet, különösen Paulé főnök, kimeríthetlen áldozatkészsége folytán; de a mi idáig magánbuzgalomból műveltetett, azt most fentartani és ápolni az állam saját érdekében kötelességének tartja. Piski nagy jövőnek néz elé különösen a kellő és megérdemelt felkarolás mellett. Ki tudja, hogy az 1884. augusztus 20-án először tartott ünnepély is minő jövőnek magvát rejtí magában? — Elismerés a Piskieknek!

Pál István.

A magyarországi latin és görög szertart. római katolikus tanítók segélyalapjának

A L A P S Z A B Á L Y A I.

VIII. Az egyházmegyei hatóság jogköre. (Vége.)

21. §. a) A helyi bizottságok által egybegyűjtött tagok névjegyeit átveszi, azokról, az egyházmegyei tanfelügyelő közbejöttével törzskönyvet vezetett a tagok sorá-

ból történt törlések ellen felmerülő panaszok tárgyában végérvényesen határoz; ehhez képest a törzskönyvet kiigazítja s erről az illetőket a helyi bizottságok utján értesíti;

b) a helyi bizottságoktól a tagdíjakat, alapítványokat átveszi, ellenőrzi s a befolyt összegeket a segélyalapot kezelő káptalanhoz évenként december végeig beszolgáltatja;

c) a helyi bizottságoktól, beérkezett folyamodványokat azok ajánlásával s ezen ajánlásokra vonatkozó saját véleménye kíséretével a központi bizottság elnökének be-terjeszti;

d) a megszavazott segélyeket az illetékes helyi bizottság utján az illetőknek megküldi, s az erről kiállított nyugtákat a központi bizottság elnökének bemutatja.

LX. A segélyalapot kezelő káptalan.

22. §. A segélyalapot a püspöki kar által felkérendő káptalan kezeli.

23. §. A kezelő káptalan az alapító levelek eredeti példányát őrzi, az alap vagyont gyümölcsözteti; a 6. §. értelmében kiosztható összegekről a központi bizottság elnökének évenként július hóban kimutatást terjeszt elő; a kiosztható összegekből megszavazott segélyösszegeket a központi bizottság elnökének elismervény mellett rendelkezésére boesátja; az alap vagyonáról készített számadásokat megvizsgálás végett az ország herceg-primása elé felterjeszti.

A felülvizsgált és jóváhagyott számadások kivonatilag az egyházmegyei hatóságoknak hivatalosan megküldetnek, a kath. lapokban pedig évenként ugyancsak kivonatilag közzétételnek.

X. A központi bizottság.

24. §. A központi bizottságot képezik:

a) a bizottságnak a herceg-primás által kinevezett állapódó elnöke és alelnöke,

b) az alap vagyont kezelő káptalan egy képviselője;

c) a püspöki karnak az egyházmegyék részéről kijelölt három küldöttje,

d) az alap tagjainak 10 képviselője. E képviselők egyházmegyénként abc sorrendben 10 egyházmegyében ott, hol a tanító-egyletek megyei közgyűlést is tartanak, ezen közgyűlés alkalmával, — egyebütt pedig az egyletek, vonatkozólag esperes-kerületi tanító-gyűlések kebelében az illetékes egyházmegyei hatóságok megállapodása szerint azon tagok által választatnak, kik egyidejűleg ezen országos segélyalaprak is tagjai.

Az ilyképen választott képviselők utazási költségeit és napidijait saját küldöik viselik.

25. §. A központi bizottság évenként augusztus hóban Budapestben egybegyűl, s az időközben beérkezett folyamodványokat, ajánlásokat és véleményes jelentéseket tárgyalás alá veszi és ezek alapján az ösztöndíjakat segély, illetve gyámpénzeket megszavazza, s a múlt éve kiszolgáltattott ösztöndíjakról, segély- és gyámpénzekről beérkezett nyugtákat megvizsgálja és felülvizsgálás végett az ország herceg-primásának bemutatja.

A megjelent tagok általános szótöbbséggel határoznak.

26. §. A központi bizottság a gyűlés tartamára a

jegyzői teendők végzésére saját kebeléből egy vagy két jegyzőt választ.

27. §. Feladatának tekinti a kath. tanítók gyermekei részére létesítendő árvaház ügyét az adott viszonyokhoz képest előmozdítani s annak idején javaslatát a püspöki karnak bemutatni.

28. §. Az elnök hatásköre:

a) a központi bizottságot a 25. §-ban kijelölt hónapban általa meghatározandó napra az egyházmegyei hatóságok útján ugyanazon szakaszban kijelölt helyre tanácskozmányra meghívja.

Ha a gyűlésen személyesen meg nem jelenthetnék, vagy annak vezetésében bármiként akadályoztatnék, az alelnököt kéri fel s a szükséges iratokat kellő időben annak rendelkezésére bocsátja;

b) a tanácskozáson elnököl, az időközben hozzá beérkezett folyamódványokat a kiosztható összeg kimutatásával stb. előterjeszti, a tárgyalást vezeti, a határozatokat kimondja, azok foganatosításáról intézkedik s erről az egyes egyházmegyei hatóságokat értesíti;

c) aláírja a bizottsági ülésekről vezetett jegyzőkönyveket, a bizottsági határozatok értelmében kiszolgáltatta az ösztöndíjakat, a segély- és gyámpénzeket, valamint az országos kath. tanítói árva-alap részére esedékes tizedet; ugyan ő eszközöli az alap kiadásainak fedezését, szükség esetében saját felelőssége mellett az alapszabályokban meghatározott uton és módon hozzá érkezett folyamódványokra 50 forintig segély- és gyámpénzeket engedélyez; de ily esetekben a központi bizottságnak utólagosan jelentést tesz;

d) a megszavazott s maga útján kiszolgáltattott ösztöndíjak- segély- és gyámpénzekről a 21. §. d) pontja értelmében beérkezett nyugtákat és kimutatásokat a központi bizottságnak előterjeszti;

e) őrzi az elnöki hivatal irattárát, az alapszabályok egy eredeti példányát, az alapító levelek másolatát, a bizottsági jegyzőkönyveket s hozzá beérkezett folyamódványokat;

f) hatóságok és harmadik személyek irányában a segélyalapot képviseli.

XI. Az alapszabályok módosítása.

29. §. Ezen alapszabályoknak idővel netán szükségnek mutatkozó módosítását kérelmezhetik egyházmegyei hatóságaik útján a helyi gyűjtőbizottság s a segélyalapot kezelő káptalan, eszközöli a magyarországi püspöki kar.

XII. Az alap felosztása.

30. §. Azon esetben, ha ezen országos kath. tanítói segélyalap megszűntetésének szüksége állana elő, ezen alap sorsa felett, az alap tagjainak meghallgatása után, végérvényesen intézkedik és dönt a magyarországi kath. püspöki kar.

A létező alap azonban csak magyarországi r. k. népnevelési célokra fordítható.

Záradék

az alapszabályok megtartásáról.

Az, esetben ha az alapszabályokban meghatározott cél és eljárás, illetőleg hatáskör meg nem tartatik, a

magyar királyi kormány által, — amennyiben további működésének folytatása által az állam, vagy az alap tagjainak vagyoni érdeke veszélyeztetnek, — haladéktalanul felfüggesztetik s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest, végleg fel is oszlatatik, vagy esetleg az alapszabályok megtartására, különbeni felosztás terhe alatt köteleztetik.

1876. sz. a magyar latin és görög szertartásu püspöki kar nevében.

Esztergomban, 1881. április hó 15-én.

(P. H.)

Hgprimás Simor János s. k.

1913. szám.

Jóváhagyom.

Budapestben, 1884. évi júl. hó 10-én.

(P. H.)

Trefort s. k.

Kelt Esztergomban, 1884. júl. hó 14-én.

János s. k.

bihornok-érsék.

— **Hála-köszönet.** Főpásztorunk Lönhart Ferencz erd. püsp. ur ő nmlga a kaali anya és fiókegyházakkal a f. évben is többször érezette atyai nagylelkűségét, — s a valódi szükségben nem egy ízben kívánt a szegény hűveknek örömet okozni.

Közelebbről a kegyelmes főpásztor ur ő excája Erdő-Csinád filiális hitközség számára *egy szép harangot* — a kaali anyanyugtét illtő tisztviseli költség 3-ik részletének kifizetéséért: 21 frt-ot, — a pirochidális épületek kijavítására 39 frt. Összesen 60 frt-ot o. é. kegyeskedett adományozni. Főpásztorunk ő nmlgnak ezen nagylelkű adományaiért a nyilvánosság terén is hálás köszönetünket nyilvánítani kedves kötelemünknek ismerjük annyival is inkább, mivel ezen nemeseleki tettei is az áldozatkész főpásztornak fényesen bizonyítják: nulla dies sine linea. Nincs nap, melyen ne lehetne a lánglelkű és fíradhatlan buzgalmu főpap ne neszívü tetteinek kiválóan becses vonásait megörökíteni. Excellentiájának kegyes jótetteiért szívünkben monduk hálás köszönetet, s forrón kívánjuk, hogy a jó Isten **Lönhart Ferencz** erdélyi püspök ur ő nagyméltóságát ezerszeresen áldja meg, mennyei és földi áldásokkal! A hűvek nevében, Kaál, 1884. július 30. **Altorfjai Apór György**, földbirtokos. **Máthé József**, róm. k. lelkész.

— **Nyilvános köszönet.** A „Közművelődés“ 30. számából értesült a t. olvasó közönség arról, hogy nagyméltóságú Lönhart Ferencz püspök ur ő excellenciája a jobbágyfalvi templon részére 250 frtos alapítványt tenni kegyeskedett, melynek rendeltetési célja egyelőre a lelkész s kántor-tanítói birtok után eső tagosítási költségek fedezése. Ugyanis Jobbágyfalván a tagosítás megindítván, miután itt a lelkész és kántor-tanító javadalmát csaknem kizárólag fekvőségek képezik, e fekvőségek után a lelkész 191 frt. és a kántor-tanító 63 frt 35 kr. tagosítási költséggel lett megterhelve, melynek fele részéért a végrehajtás foganatba vétetett. — E nyomasztó helyzetről ő excája értesítettvén, hogy a lelkész és kántor-tanítót a további zaklatás kellemetlenségeiből kiragadja s ez összeg kifizetésére időhaladékot engedjen, kegyeskedett 250 frtot a főtisztelendő esperesi-hivatalhoz azonnal leküldetni, oly szándékkal, hogy ez összeg szolgáljon a jobbágyfalvi templomnak alapítványul, melyből az esedékessé vált tagosítási költségek tölesztessenek, úgy azonban —

hogy az 1874. évi július hó 1-ső napjától számítva a lelkész 20 frt. a kántortanító 5 frttal járuljon ez alap vizsztatérítéséhez, és midőn majd így ki lesz egészítve, ő ex-cajá intézkedni fog az alapítvány további rendeltetése czéljáról.

Fogadja ő nmlga e nagybecsű alapítványért itt a nyilvánosság terén is első sorban a szorongatott lelkész és kántor-tanítónak kikkel kegyes alapítványa által igen nagy jótéteményt gyakorolt, s kiket ez által igen sok keleti-emlékségtől óvott meg, hálás köszönetét; de egyszersmint fogadja a jobbágyfalvi rom. kath. híveknek is szívből jövő halálját, kik lelki vezéreikkel együtt szüntelen kérik az Istent, hogy Ő excellentiáját mint a szorongatottak kegyes atyját és vigasztalóját mint egyházunk ügyeinek felvirágoztatóját a kegyes E3 sokáig éltesse!

Jobbágyfalván, 1884. aug. 14-én.

Pap János, plébános.

Irodalom.

— Balázs G. Sándor megrendelési felhívást bocsátott ki **„Mynologiái szótár”** című művere, mely mint, egy 12 ivre (8-ad rétv) terjed s egy füzött példányának ára 1 rt. Megrendelhető Veszprémben a szerzőnél. — Mivel hazai irodalmunkban még eddig hasonló mű nem létezik, ajáljuk olvasóink, de leginkább a nevelők és tanuló ifjúság nyglvebe.

— Beküldetett: **„Elet és irodalom”** szépirodalmi és társadalmi hetiközlöny. I. evf. 33. szám. Szerkeszti és kiadja Korbuty József Kolozsvárt. — Tartalom: 1. Magyar egyeslet. — 2. Új világ. — 3. Falát róza. — 4. Incognito. — 5. Reliquiák. — 7. Pesti posta. — 8. Az elijesztett völégény. — 9. Különlék. — 10. Tárca. — Előzetesi ára: egész evre 6 frt, félévre 3 frt, negyed evre 1 rt 50 kr.

A napi események köréből.

— **Meghívó.** Az erdélyi rom. katolikus Statusgyűlési, azon atapon és jog erejénél fogva, melyei ő csaszari és apostoli királyi Felségének 1867-ik évi augusztus hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározása és a vallás-és közoktatásügyi magy. kir. főméltóságú Miniszteriumnak 1867-ik évi szeptember 12-én 890 és 1873. június 16-án 1008. elnöki számok alatt kelt s a tisztelettel idézett legfelsőbb elhatározásra fektetett leiratai az erd. rom. katn. Status számára biztosítanak: tolyó 1884. évi szeptember hó 22., 23. és 24-ik napjaira, a pöspöki székvárosba, Károlytérhervarra összehívandónak ítélem és az Urnak szent nevében ezennel összehivom. A gyűlésnek tárgysorozatai a következőkben foglalom össze: 1) Az erd. rom. kath. igazgatótanácsnak jelentése az 1883-ki statusgyűlés óta folytatott működéséről, 2) ugyanazon igazgatótanácsnak a középtanodai törvény életbeléptetésére vonatkozó 1883-ik évi jelentése, mely a múlt évi Statusgyűlés jegyzokönyvének 17-ik pontja szerint az igazgató-tanácsnak tüzetes kidolgozás végett átadatott, 3) a középtanodai érettségi vizsgálatokra vonatkozó sérelmes ügy. Minek folytán van szerencsém czímedet telkérni, hogy tolyó évi szeptember hó 22-ére ezennel kihirdetett Statusgyűlésre megjelenni, a tanácskozásban részt venni és megjelené-

séről vagy netaláni akadályoztatásáról engemet mielőbb értesíteni. Kelt Károly-Fehérvárt, 1884. augusztus hó 17-én. Lőnhart Ferencz, s. k. erdélyi püspök.

— **A rom. kath. státus igazgatótanácsa** által aug. 12-én megtartott ülésben az 1884/5-ki iskolai évre a következő alapítványi helyek lettek kiosztva: A r. kath. gymnásiumokban ösztöndíjért összesen tolvamodtak 179-en. Ezekből kitünő bizonyítvánnyal 15, jelessel 30 jóval 24 Rokonsági alapítványra 21. Elnyerték az üresedésben volt alapítványokat: 1. *A gyulaféjérvári* lyceumban: Menyhart Gáspár, Szokop József, Suszter Géza, Kőrösi Géza, br. Apór József. 2. *A csiksomlyói* gymnásiumban: Csűrös Imre, Jakabos Gyula, Kovács János, Szentkirályi István, Endes Antal, Bocskor Zsigmond, Bálint Ferencz, Szekeres János. 3. *A székely-udvarhelyi* gymnásiumban: Balog István, Bögözi Antal, Csáki József, Márton Benedek, Török Ferencz, Dobai László, Bálint József, Lázár Kálmán, Józsa József, Soó Rezső. 4. *A marosvásárhelyi* gymnásiumban: Papp Miklós, Harmath Jenő, Bába Pál, Betze András, Gentsi Arnold, Szigethi Lázár, Czimbalmos József, Pál János. Előjegyzésben: Becze Imre. 5. *A kantai* gymnásiumban: Tuson György, Száva András, Lukács Lajos, Koncz Károly, Pataki András, Beke Antal, Dobos András, Péterfi Lőrincz, György Arpád, Jártó Aron. 6. *A kolozsvári* gymnásiumban: Albert Károly, György János, Szász Lajos, Burján István, Fülöp Arpád, Wolff Gerő, Császár Béla, Májai Zoltán, Reich Lajos, Gombos Agoston, Nagy Vilmos, Kőnczey Benedek, Széplekán János, Verzár József, Balás Károly, Hatfaludy Antal, Mautbach Jenő, Eperjesi Lajos, Szabó József, Csató Pál, Szedlák Kálmán. — Előjegyeztettek a kolozsvári alapítványon Jankó László, Hatfaludy Ferencz, Rasch Károly, Puskás Kálmán, Ferenheit Gusztáv, Almaj József. *A n.-szabeni* Mária-Terézia árvaházban volt a múlt évben 109 alapítványos, most 2 leány és 26 árva fiu vétetett fel — és pedig leányok: Schaumann Adelheid, Török Zsuzsánna. — Fiuk: Moldován Miklos, Kispál Lőrincz, Kompóthy Félix, Turmus Károly, Székely Antal, Siroki Agoston, Baló Lajos, Nagy Ferencz, Bitsak András, Csűrös Gergely, Demeter Gyula, Csiky Arpád, Kaskovits (György) Gergely, Csonka Béla (Gyula), Pápai Zsigmond, Ráth János, Nagy Sándor, Demény Antal, Jankó Róbert, Asztalos Pál, Timár János, Breszler Jakab, Koncz Lajos, Skriván Rudolf, Folitsek Adolf, Fülep György. — Előjegyzésbe vétetett: Becze Kálmán, Szőke Endre, Pap József.

— **Pályázat.** A szentegyház-as-oláhfalvi rom. kath. népiskolánál üresedésben lévő tanítói állomásra pályázat hirdettetik. A megválasztott tanítónak kötelessége: a kezdő fiu-leány gyermekeket tanítani, a kántori teendőkben segédkezni, a harangzósi és sekrestyési teendőket végezni. Évi jövedelmei a rendes stola-illetékekkel együtt 300 frt. o. é. havi utólagos részletekben, kényelmes lakás, 6 öl tűzifa. Pályázni óhajtok felkérletnek, hogy kellő okmányokkal felszerelt folyamodványukat idei szeptember hó 21-ig alulirthoz adják be. Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Szentegyház-as-Oláhfalu 1884. augusztus 12-én. Imre Károly lelkész és iskolaszéki elnök.

— **Pályázat.** A szentegyház-as-oláhfalvi rom. kath. népiskolánál üresedésbe jött tanítónői állomásra pályázat nyitattik. A tanítónő kötelessége: a haladó leány-gyermekeket a rendes tantárgyak tanítása mellett kézimunkára is tanítani; az ismétlő iskolás leányokat a szabás-varrásba bevezetni. Évi jövedelme: 300 frt o. é. havi utólagos részletekben, 6 öl tűzifa és szabad lakás. Folyamodni óhajtok felhivaának, hogy kellően okmányolt folyamodványukat idei szeptember hó 21-ig alulirthoz adják be. Szentegyház-as-Oláhfalu 1884. augusztus 12-én. Imre Károly lelkész és isk. széki elnök.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA. Dr. SANDORFFY NÁNDOR. STRAUBERT ÖDÖN. Dr. VERES FERENCZ

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján Gyulafehérvárt.